

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ב' שבט תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין מב.
דף היומי בהלכה: סעיף ז' עד סעיף ח'.
מוסר: דבר בעיתו פרק ב' מ"ואל יפלא בעיניך" עד תחילת פרק ג'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

רחוב המקורה חלקית האם נחשב לרשות הרבים?

היו לכל הפחות שש עשרה אמה, שנדרשו למעבר העגלות למשא המשכן. ורשות הרבים הנמצאת במקום המוקף חומה, נחשבת לרשות הרבים מדאורייתא רק כאשר היא עוברת בקו ישר משער החומה שבצדה האחד של העיר, אל שער החומה שבצדה האחר; ודלתות השערים אינן ננעלות בלילה. ודלתות שניתן לנועלן, ובפועל אינן ננעלות - נחלקו הפוסקים אם הן נחשבות כנעולות; ומדברי הרמ"א משמע שאינן נחשבות כנעולות.

[שו"ע שמה, ז, משנ"ב יז, יח, יט, כ, רכב, ושעה"צ יח;
ביאורים ומוספים דרשו, 18 ו-19]

איזוהי רשות הרבים מדאורייתא? רחובות ושווקים הפתוחים משני עבריהם להילוך הרבים, ודרכים בין-עירוניות; שאינם מקורים, נמצאים במקום שאינו מוקף חומה, ומידות אורכם ורוחבם הן שש עשרה אמה (אמה = 57.6-48 ס"מ, לשיטת השו"ת) לפחות. אם רובה של רשות הרבים מקורה, נחשב החלק הבלתי מקורה לרשות הרבים, אף כשבפני עצמו אין בו רוחב שש עשרה אמה.

תנאים אלו להגדרת רשות הרבים נלמדים מרשות הרבים שהיתה במדבר, במעשה המשכן, שממנו נלמדות כל ל"ט מלאכות שבת; ושם, במדבר, רשות הרבים לא היתה מקורה, ומקומה לא היה מוקף חומה, ומידות אורכה ורוחבה

הדף היומי בהלכה

כביש ראשי - האם נחשב כרשות הרבים?

ויש שמפרשים שאין הכוונה לשישים ריבוא ממש, אלא הכוונה שרשות הרבים היא דרך מרכזית הפתוחה למקומות רבים, והומה אדם; וכמו כן, יש אומרים כי אף לדעה זו, דרכים בין-עירוניות, נחשבות כרשות הרבים גם כשלא עוברים בהן שישים ריבוא.

ברם, לדעת ראשונים רבים אחרים, כל רחוב שמצויים בו רבים, אף אם הוא בעיר שעוברים בה פחות משישים ריבוא - הריהו רשות הרבים מדאורייתא. ולמעשה, יש להחמיר; אך במקרה שיש סיבה נוספת להקל, ניתן להקל.

[שו"ע שמה, ז, משנ"ב כג, וביה"ל ד"ה שאין;
ביאורים ומוספים דרשו, 21, 23 ו-24 (וראה עוד שם)]

לדעת ראשונים רבים, רשות הרבים מדאורייתא היא רק כזו הנמצאת בעיר שעוברים בה 'שישים ריבוא' - שש מאות אלף - איש בכל יום, ככמות האנשים המינימלית שהיתה מצויה ברשות הרבים שבמדבר, על פי המספר המפורש בתורה.

ויש שהורו כי לדעה זו, בעיר שלא מצויים בה שישים ריבוא כי אם בצירוף זרים הנכנסים לתוכה - רק הרחובות המשמשים את הזרים נחשבים לרשות הרבים.

ואם חלק משישים הריבוא נוסעים ברכב, או ברכבת - יש שכתב שכיון שהם נמצאים ברשות היחיד, אין זה נחשב שהם עוברים ברשות הרבים; ויש חולקים.

האם בזמננו יש רשות הרבים דאורייתא ברחובות שבתוך הערים?

בלבד - יש צורך ב'צורת הפתח' בצד הרביעי כדי להתיר את הטלטול בתוכם; ואם אכן הותקנה בצד הרביעי צורת הפתח כדין - כגון בשני עמודים וחוט מתוח על גביהם, כנפוץ בעירובין שבזמננו - מותר לטלטל בתוכם. ורחוב שמחיצותיו מורכבות מצורות הפתח בלבד - לכל הדעות הילוך הרבים מבטל את מחיצותיו; ועל כן, עירוב שכולו צורות הפתח מועיל רק למקום שמדאורייתא אינו נחשב לרשות הרבים.

[ביה"ל שמה, ז, ד"ה שאין; ביאורים ומוספים דרשו, 25]

רשות הרבים שהקיפופה במחיצות, והרבים מהלכים כדרכם דרך פתחים שבמחיצות - נחלקו תנאים אם מחמת המחיצות היא נחשבת כרשות היחיד, או שהילוך הרבים 'מבטל' את המחיצות מבחינה הלכתית, והיא מוסיפה להחשב כרשות הרבים. ונחלקו ראשונים ואחרונים כמי ההלכה. ויש מגדולי האחרונים שכתב - לפי הדעה שהילוך הרבים אינו מבטל את המחיצות - כי בזמננו, כל הרחובות שבתוך הערים נחשבים מדאורייתא לרשות היחיד, כיון שצורת הבנייה וסדר הרחובות יוצרים שלוש מחיצות הלכתיות לכל רחוב; ורק מדרבנן - מפני שיש להם מחיצות בשלושה צדדים

השתדלו והרבו תפילה

"השפעתו של רבי ניסים ניכרת, אפילו אם אינו מדבר כלום, הוא אדם קדוש"

מרנן הגר"ח קנייבסקי והגר"ג אדלשטיין במכתב להתפלל לרפואתו של הגאב"ד הגר"נ קרליץ

"רבי ניסים שליט"א השפיע השפעה גדולה מאד, השפעה עצומה על כל הדור, בפסקיו ובחיבוריו שנתקבלו בכל העולם, וגם בסכסוכים שבין אדם לחבירו הייתה לו סיעתא דשמיא מיוחדת, וגם אמר הרבה שיעורים בהלכה ובמוסר והרי הוא משפיע בצדקותו על כל הדור, הוא אדם קדוש ממש, איש קדוש, וגם כשהוא חולה אבל הקדושה קיימת ומשפיעה על כל הדור. מה שהוא נמצא איתנו זה דבר שנותן זכויות לכל הדור ומשפיע ומגין על הדור". גדולי הדור מוסיפים לסיום וקוראים להתפלל לרפואתו: "כל אחד צריך לבקש ולהתפלל עליו, תפילת ציבור יש בה כוח מיוחד". הבוקר נמסר ממקורביו של הגאב"ד כי במהלך השעות האחרונות חל שיפור קל במצבו, הזיהום ירד מעט וחלק ממערכות הגוף חזרו לעבוד באופן חלקי אך המצב עדיין קשה מאוד.

(חזקי שטרן, כיכר השבת)

לאור מצבו של הגאב"ד הגאון רבי שמריהו יוסף ניסים בן בתיה קרליץ, המאושפז במצב קשה מאוד בבית החולים 'מעייני הישועה', גדולי הדור מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי וראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין יוצאים הבוקר (שני) במכתב חיזוק לציבור בו הם קוראים להתפלל לרפואתו ומפרטים את גדלותו העצומה "הנה מרן הגאון רבי ניסים שליט"א חולה עכשיו, וצריך רחמי שמים לרפוא"ש, וידוע שצדיק מגין על הדור, כמ"ש רש"י על הפסוק יש בו עץ וגו' שצדיק מגין על כל המקום, אפילו על גויים ואפילו בסדום אם היו חמישים צדיקים או עשרה צדיקים זה היה מגין על סדום גם כן, מפני שצדיק משפיע השפעה טובה שיחזרו בתשובה", כותבים גדולי הדור.

בשלב הזה, מתייחסים גדולי הדור לעובדה שהגאב"ד הגר"נ קרליץ שרוי בחולשה זה תקופה ארוכה ואינו פוסק ומדבר: "וכך כתב גם מרן החזו"א זצ"ל באיגרת (ח"ג סב) כי במקום שיש בעל תורה אמיתי השפעתו ניכרת על כל הסביבה, אפילו אם אינו מדבר כלום, עצם מציאותו של בעל תורה אמיתי משפיעה.

מרן ראש הישיבה הגרי"ג אידלשטיין שליט"א למשתתפי הכנסיה העולמית השנתית של דרשו: "לימוד התורה הוא כנגד כולם וגם אוכל פירותיהן בעולם הזה וביטול תורה הוא ח"ו גם כנגד כולם"

ברכה מיוחדת שיגר מרן ראש הישיבה למנהלי סניפי דרשו ב-26 המדינות שבהם פועל הארגון • דברי חיזוק השמיע מרן שליט"א גם אודות תחילת חלק ד' במשנה ברורה הלכות עירובין במסגרת הדף היומי בהלכה

חברי המשלחת ציינו שיש שאמרו שעירובין זה בגדר מת מצוה ומרן ראש הישיבה הדגיש שאם כן הדבר הרי בוודאי כפי שמובא בספר מנורת המאור (נר ג' כלל ח' ח"ג) בשם מדרש תנחומא על המעשה עם מסכת חגיגה ואם כן בוודאי שיש מעלה מיוחדת ללימוד הלכות עירובין.

בהמשך סיפרו לראש הישיבה כי ביום חמישי ייפתח כינוס של כל ראשי דרשו מכל העולם באמריקה, והמתכנסים מבקשים לשמוע מהראש ישיבה כמה דברי חיזוק לאלו המתכנסים שם יחד לחזק את כל המקומות, דרשו פועל היום 26 מדינות סביב העולם, וכל הסניפים מגיעים יחד לשבת, לחזק את כל הסניפים, מה הולכים לעשות בשנה הקרובה, והם רוצים לשמוע כמה דברי חיזוק מהראש ישיבה.

מרן ראש הישיבה מסר למשתתפים "כמה שיותר תורה. תלמוד תורה כנגד כולם. הלכה למעשה. כל השונה הלכות בכל יום. זכות גדולה. כמה שיותר תורה. או"ח הרי נוגע למעשה. תלמוד תורה כנגד כולם. וביטול תורה כנגד כולם. כמה שיש שכר לתלמוד תורה, עוון הביטול גדול מאד. נורא. כמה שיותר לומדים, כל אחד. יש ספר של הח"ח תורת הבית, שם הוא כותב הרבה על ניצול הזמן ללימוד תורה, זה דבר מאד חשוב, זכות גדולה. פירותיהן בעולם הזה. דברים שאין להם שיעור. זה חיוב וזכות. ידוע, אשריך בעולם הזה, אם בתורה אתה עמל אשריך בעולם הזה. מיעוט תענוג. מיעוט עוה"ז. חמדת הממון זה צרה גדולה. וברכה מיוחדת שיגר מרן ראש הישיבה לכל מנהלי סניפי דרשו ב-26 מדינות" לכל העוסקים בתורה, כל מאן דעסקין באורייתא הקב"ה ישלם שכרם, וכל הברכות שנאמרו ביקום פורקן, כל הברכות.

לקראת פתיחת הכניסה העולמית השנתית של דרשו בקונטיקט שבארה"ב ביום חמישי השמיע מרן רבינו הגרי"ג אידלשטיין שליט"א דברי חיזוק למשתתפי הועידה באמצעות הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א רב בהמ"ד דברי שיר בני ברק דומ"צ בבני ברק ומג"ש הדף היומי בהלכה ומשלחת דרשו שביקרו במעונו לרגל ההתכנסות.

במשך 23 שנה, המהוות שנות דור, פועל ארגון דרשו במגוון תכניות אשר מטרתן היחידה היא עידוד והאדרת לימוד התורה, דרשו הפך להיות חלק מהותי מסדר יומם של רבבות לומדי תורה, בחורים, אברכים וקובעי עיתים לתורה אשר באמצעות תכניות הלימוד השינון והחזרה של דרשו, קבעו לעצמם את המטרות ואת הגשמת שאיפתם הטהורה לגדול בתורה ולהיות נטועים בבית המדרש ברומם ובגופם.

וביותר הגדיל הארגון עם יסודו של הדף היומי בהלכה, אשר הפך לנחלת כלל ישראל ורבבות רבבות קובעים לעצמם מדי יום ביומו לימוד יומי במשנה ברורה למען דעת את המעשה אשר יעשו ולקנות לעצמם קנין ידיעה בארחות חיי היהודי עלי אדמות על פי התורה הקדושה.

חברי המשלחת אמרו למרן שליט"א כי אווזים כעת בלימוד המשנה ברורה, מסיימים כעת חלק ג' בדרשו, ומתחילים חלק ד', עירובין. יש כאלו שאומרים שאין לנו שייכות לעירובין, איננו יודעים עירובין, אין להם חשק ללמוד. מה יש לומר להם" "צריך לדעת כל התורה כולה. וקורה לפעמים שיש שאלה, או יוצאים לאיזה כביש ראשי ברור שזה נוגע למעשה. כתוב כל השונה הלכות בכל יום, מובטח לו שהוא בן עולם הבא בכל יום.

לפני 15 שנה, כל 'אירוע גשם' רציני היה מוסיף לכנרת עשרות ס"מ באופן מידי. ואילו כיום, בכל פעם אנהנו מתבשרים שהכנרת עלתה בסנטימטר וחצי, בעוד 4 ס"מ, ועוד 4, וזהו. מדוע זה קורה?

ואיך קשורים מתקני ההתפלה שבחופי הים התיכון למפלס הכנרת?

אנחנו יכולים להסתדר גם בלעדיהם... ההיפך הגמור מ'הכרת טובת הגשמים' כלשון רש"י. אם השי"ת ברא את עולמו באופן כזה שהבריאה תצמח ותתפתח דווקא ע"י הגשמים, שיירדו וירו את האדמה, הרי ברור שהמצב האידיאלי הוא שלא נזדקק כלל לעצות ולפעולות חיצוניות כמו ההתפלה וכיו"ב. להוותנו נוצר מצב שאם במשך כל שנים חינכו אותנו שכדי לזכות למים, צריכים להתפלל ולהתקרב אל הקב"ה, ורק אז יש סיכוי להיות מושפעים ממתנת-ידו ממעל, הרי שעכשיו הבעיה הגדולה היא שבני האדם משילים מעל עצמם את החובה הזו, חובת התפילה, ועלולים לומר לעצמם: מה יקרה אם לא יירדו גשמים? תהיה התפלה!

וזה הגרוע מכל. גם החקלאים שאינם שומרי מצוות ידעו, שבכל מה שקשור לנושא המים עליהם לסמוך ולבטוח על מי שאמר והיה העולם, מהיום עלולה להיות להם - כביכול - 'אופציה' נוספת. שהרי אין הם מבינים ויודעים שאם לא השי"ת - אזי גם ההתפלה תהיה תפלה לחלוטין.

אבל אנחנו, שגודלנו מנעורינו בין ארבעת כתיב בית המדרש, ומאמינים בכל מילה בתורת השם, צריכים לדעת שאם הקב"ה קבע בתורתו "יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעתו", הרי שאין, ולא תהיה לעולם, כל אפשרות אחרת, להרוות את האדמה הצמאה אלא אך ורק על ידי 'מטר ארצך'. כאשר גם הגשמים עדיין אינם מספקים את 'הסחורה המבוקשת', ודאי מוטל עלינו לפשפש במעשינו ולחפש את דרכינו לתקן את הטעון תיקון. והדבר הראשון הוא על ידי תפילה ובקשה על הגשם! רק כך פותחים את שערי השמים! הכנרת כועסת בגלל חילולי השבת

זאת, ועוד. בכל מה שקשור לירידת הגשמים, ולמילוי המים בכנרת, תובעת גם השבת את עלבונה! אין צורך לגלות ספיינות רבות משיטות באגם במשך השבת, ואם לא היה די בכך - הרי שהכל הזדעזעו לשמוע את חילולי השבת שנעשו על הטיילת ובחוף-ימה של הכנרת! ואם זה מה שעושים בכנרת, אזי הכנרת כועסת! וגם אם יורדים ב"ה גשמים למכביר, המפלס עדיין לא מראה אותות-של-תקוה! אלא כפי שרבותינו חינכונו, שמירת השבת איננה תלויה רק באלה שמחללים אותה בריש-גלי, אלא גם, ואולי בעיקר, בשמירת השבת של כל אחד ואחד מאתנו. כי כאשר אנחנו נשמור את השבת ביתר-שאת וביתר-עז, תשפיע השמירה שלנו גם על אלה שלא גדלו בבתי המדרשות!

ואם נחפש סיבה נוספת לחיזוק בתפילה בענין הגשמים, נצרך לכל האמור גם את ענין ה'כבוד-שם-שמים' שיהיה אם הקב"ה יוכיח לכל באי-עולם את ידו החזקה וזרועו הנטויה, וימלא לנו עוד בחורף זה את כל הכנרת, עד תומה! ברגע שכוון את מחשבותינו אליו יתברך, ונאמר לו שאנחנו רוצים ששמו יתקדש ויתקלס בפי הבריות, וכל באי-עולם יראו ויידעו 'כי אין מעצור לה' להושיע, ברב או במעט' כלשון הפסוק (שמואל-א', י"ד ו'), וברצוננו לראות את מלכנו מקולס בעיני כל בריותיו - ברגע שנכוון כך, נראה שגם ארובות השמים יפתחו. נתאר לעצמנו איזה קידוש-השם יהיה בעולם אם בחורף אחד יושלם המחסור במים! הרי בוודאי שבמקרה זה יצביעו כולם כלפי שמיא, ויאמרו הפעם שרק השי"ת היה יכול לכך, ורק מכוחו התמלאו המאגרים! איזה 'הא שמיא רבה מברך' יישמע אז בעולם כולו!

(מתוך 'קול ברמה' - גליון 326, שבט תשע"ט)

אנחנו מצויים בעיצומו של החורף, ולמרות שמחויבים להודות על כל טיפה וטיפה הירדת מן השמים, המציאות בשטח היא שהגשמים שירדו עד כה אינם ממלאים את הגרעון העצום של אגם הכנרת, וגם כל המסתעפים ממנה, כמו האקוויפרים והמאגרים העיליים עדיין ריקים כמעט לחלוטין.

יתירה מזאת: כאשר אנחנו שומעים שגם לאחר סערת-שטפונות כמו זו שהיתה בימי החנוכה, וגם בימים אלה, התווספו לכנרת רק 4 ס"מ, כי מרבית הגשמים לא ירדו מעל אגן הכנרת עצמו, אנחנו נזכרים בתקופות קודמות, של לפני 15 ו-20 שנה, שבהן כל אירוע של גשמים מרובים היה מוסיף לכנרת באופן מידי עשרות ס"מ. והנה כיום הזה, למרות שברוך-השם הגשמים יורדים, וגם באמצע החודש הנוכחי היו כמה 'אירועים גשמיים' חזקים, הרי לאחר מכן אנחנו קוראים ומתבשרים ש'הכנרת עלתה בסנטימטר-וחצי', ולאחר מכן בעוד 4 ס"מ, ועוד 4, וזהו. והשאלה היא מדוע זה קורה? הרי פשוט וברור לכל אחד מאתנו, שבכוחו של הקב"ה להביא עודף בחורף זה למצב של 'כנרת מליאה', למרות שחסרים לה יותר מ-5.5 מטרים! ומי שזוכר טוב, יזכור שלפני כ-20 שנה היו חסרים בתחילת החורף כ-5 מטרים, ובתוך עונה חורפית אחת התמלא כל החסר הזה! ותמיד ישמיעו באוזנינו 'סיבות טבעיות' לדבר. ולמשל: הגשמים לא ירדו ממש מעל אגן ההיקוות של הכנרת, אלא מסביבו, ולכן לא נוספה לאחר הגשמים כמות מרובה. יהיו שידברו על התאיידות המים, ויהיו שיזכירו סיבות אחרות, אבל השאלה העיקרית היא, מדוע זה קורה? למה השי"ת מסבב את העניינים בצורה שכזו?

"אף אחד מאתנו אינו נביא, והסיבות למצב הקשה הזה צריכות לצאת משולחנם של גדולי הדור", אמר לנו רבינו המרא דאתרא הגר"י זילברשטיין שליט"א, במהלך החודש האחרון. "ובכל אופן", הוסיף, "נוכל לצטט כאן כמה דברים, שאם נתחזק בהם נוכל לקוות לשינוי המצב, והשי"ת ראה שעניינו וישפיע עלינו משפע מטרות-עוזו".

הרב שליט"א פתח בפנינו את הפסוק (בראשית, ב' ה') "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח, כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ - והאדם אין לעבד את האדמה". בבריאת העולם, אף שנבראו הצמחים ביום השלישי, מכל מקום הם לא יצאו, אלא היו על פתח הקרקע, כי לא המטיר ה' עדיין גשם על הארץ. ומפני מה לא המטיר ה' גשם? - כתב רש"י: לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של גשמים; וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים".

מתוך דברי רש"י אנחנו למדים, ציין הרב שליט"א, שכדי שיירדו גשמים ויצמחו האילנות והדשאים, אנחנו צריכים 'להכיר בטובתן של גשמים', דהיינו שנדע ונעריך כראוי את ערכם וחשיבותם, ואז ממילא נתפלל עליהם, וכשנתפלל יירדו הגשמים, ויצמחו האילנות והדשאים.

ואכן, כולנו זוכרים את השנים שבהן התמהמהו הגשמים לרדת, והחקלאים - ויחד עימם כל בית ישראל בכל מקומות פזורים - היו מתכנסים לתפילה ולתחנונים, לחלות ולחנן פני מלך יושב-מרומים, שיפתח את הרקיע וירוה את הארץ.

מה שקורה בימינו הוא, שבגלל המתקנים המשוכללים של ההתפלה, חדלנו להעריך את הגשמים, ולמחשבותינו מתגנבת המחשבה הפסולה אולי כביכול

הגביר הוציא שטר של 10 דולה, נתנו בפיו של כלבו ושלח אותו לעבר המשולח הממתין בדלת... דמו של הת"ח נשפך בקרבו, אך מיד זכר את פקודת רבו והחל בדברי תודה ושבח לנדיבותו של בעה"ב

משטר של 10 דולר לצ'ק של 18,000 דולר - בזכות שמירה על קבלה טובה

בפקודת רבו, ופתח להודות להלל ולשבח את בעה"ב על טוב לבו וצדקתו עומדת לעד. והנה נזכר שאך לפני כמה שעות עסק בדברי הגמרא (ב"ק טו): לגבי 'מגדל כלב רע בביתו' ואמר לגביר (באנגלית רצופה): כלב זה 'כלב טוב' הוא, כי איתא בתלמוד שיש 'כלב רע', ומשמע מכך שיש בעולם גם 'כלב טוב', ואיזהו? זה הכלב שלך הנותן צדקה לנזקקים...

הרהר הגביר כמה רגעים, וביקש ממנו טובה: גש נא לדלת הבית השוכן ממול, ואמור את ה'תורה' הזאת לאותו בעה"ב השוכן שם. שוב נלחם הת"ח בעצמו, וכי עבור עשרת הדולר העלובים אעבוד אותו עד אין קץ? אבל, גם זה בכלל פקודת רבו, שהרי בעד חמשת אלפים היה פונה לדפוק אצל השכן, א"כ עליו לעשות כן גם כנגד 10 דולר. באותו בית נפתחה הדלת ע"י יהודי בא בימים, הת"ח פתח פיו ואמר לו: הנה איתא בתלמוד שיש 'כלב רע', ומשמע מכך שיש בעולם גם 'כלב טוב', ואיזהו, זה הכלב של השכן ממול שנתן לי צדקה...

הדברים יצאו מפי הת"ח לפני הזקן אורו, והוא אמר לת"ח: קרא נא אלי את חתני הדר בבית שממול לביתי. ויקראהו. החתן נכנס לבית חותנו והשנים נפלו זה על כתפו של זה... הת"ח לא הבין את התעלומה המתרחשת לעיניו, עד שגילה לו החתן את המעשה והנעשה: הנה, חותני (השווער) הוא מבני הדור הישן, לכן קפץ רוגזו עלי כשקניתי את כלבי המוכר לך, ומאז לא דיבר אתי מטוב ועד רע, עד שבאת והראית מהתלמוד שיש כלב טוב, וכלבי נמנה על הטובים שבכלבים, בזה נחה דעתו ושב השלום לשרור בינינו. ולגודל השמחה העניקו לו יחידיו צ'ק חתום על סך של 18,000 \$.

(באר הפרשה, וארא)

מעשה שהיה לפני כמה שנים, המלמד על כוחה של שמירה על קביעות וקבלה טובה. אחד מבני התורה בבני ברק הגיע זמנו להשיא אחד מצאצאיו, כשאינו לו בלתי גוויתו ואדמתו. בלית ברירה החליט לעקור רגליו לארה"ב - לזכות את אחינו שבגולה במצוות הכנסת כלה. בטרם הרחיק נדוד פנה לקבל ברכת הדרך מרבו. הרבי בירכו בכל לבו ויעצו שתי עצות: א. לשמור היטב על קביעות איתנה בעסק התורה אף בהיותו בגולה ובניכר. ב. להכיר טובה ולהודות על נתינה ונתינה - בין אם היא של \$ 500,000, \$ 50,000 או רק \$ 0.5 - שוה בשוה.

במשך נסיעתו נתברר ונתאמת אצל הת"ח כי על אף שנתברך מן השמים בכשרונות חזקים להבין בתורה, לא כן הם פני הדברים בנוגע לאומנות אסיפת מעות... ומיום ליום קשתה עליו המלאכה. אבל חזקה עליו פקודת רבו, לשמור על קביעות בתורה ולשבח את הנותנים על מחצית הדולר שנתנו לו.

לקראת סוף שהייתו בארה"ב שלחו אחד מידידיו למקום מרוחק קצת, שם דרים עשירים שאינם כל כך מה'היימשיע' (שונים בהנהגתם מתושבי ב"ב). מתחילה לא נפתחה בפניו אפילו דלת אחת, עד ש... בבית אחד נפתחה הדלת כשכלב גדול מקדם פניו 'בתודה ובזמירות'. הת"ח שלא הורגל בכגון דא - בפרט בכלב גבוה כמעט כקומת איש, ברח משם כל עוד נשמחו באפיו... אבל, בעודו במרוצתו הוא שומע את קול בעל הבית הקורא לו שלא לפחד ומוזמינו להיכנס לבית פנימה. וכן עשה.

בטרקלין הגדול מצא את הגביר הגדול יושב כשרגליו למעלה... והוא שואל אותו למבוקשו. ענה הת"ח: ביתי ריקן ובני עומד להיכנס לחופה, ואין לנו במה להתחיל. הוציא הגביר שטר של 10 דולר, נתנו לכלבו וציווהו להעניקו לת"ח. דמו של הת"ח נשפך בקרבו. אם לא די בסכום קטן שכזה, עוד הוא ניתן לו ע"י הכלב... אך מיד נזכר

יהלומים מגדולי ישראל

עברו מספר ימים ואמו של הבחור שואלת אותו ב'אוש': "אם ראש הישיבה יבקש ממך לשוב לישיבה - האם תחזור?"

על סבלנותו וענוותנותו של הגאון רבי אליהו שמרלר זצ"ל ראש ישיבות צאנז

שמעתבה ונהיה חבל עבה. הוריו של הבחור היו אובדי עצות. עברו מספר ימים, ואמו שואלת אותו ב'אוש: "אם ראש הישיבה יבקש ממך לשוב לישיבה, האם תחזור?" והבחור ענה: "כן, בתנאי שהראש ישיבה יבקש..."
לאבא, שהיה כבר קרוב לשמונים, נודע מן הענין, והוא עלה בפשטות לקומה השלישית, שם ישב עם הבחור ושכנע אותו לשוב לישיבה... אנחנו, בני המשפחה, לא ידענו מכך מאומה.
סיים האברך בהתרגשות: "בזכותו אני נראה היום כמו שצריך!"

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א ראש ישיבת חיי תורה, סיפר בשיחה מיוחדת עם 'דרשו' על אביו הדגול, ראש ישיבות צאנז הגאון רבי אליהו שמרלר זצוק"ל:
גם כשהיה אבא בן שמונים ומעלה, היתה לו סבלנות מדהימה כלפי בני התשחורת בני השבע עשרה. רש"י אומר שתכונתו של משה רבינו היתה "סבלן", הוא סבל את עם ישראל. התכונה המשמעותית ביותר עבור הרב היא עצם היותו סבלן לתלמידיו. אברך מבוגר סיפר לנו, שכשהיה בחור הוא ישב בבית ולא רצה ללכת לישיבה בשום פנים ואופן. הוא הסתכסך עם הצוות ולא מצא את מקומו בישיבה. כמי שמתעסק עם בחורים, אני מכיר את היטב את הנושא הזה. לפעמים זה מתחיל מחוט דק

הודעתי למרן הגר"ח כי המסיבה בוטלה והודיתי לו על שהסכים להשתתף. לתדהמתי הגיב מרן ואמר: "זכי עלה על דעתכם שאשתתף?! הרי גדרתי גדר שאינני משתתף במסיבות מכל טעם שהוא!"...

"ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך" (שמות י"ג, ט')

זצ"ל, בעל 'שאלת דוד', שהפליג מעבר לגבורות תשעים ועיניו כהו מראות. ישב הגאון ושינן תלמודו בעל פה. נתן לו המשולח שלום והחזיר לו שלום. שאל מי הוא ומה רצונו, אמר שהוא המשולח מנובהרדוק. שאלו כמה היה רגיל לתת בכל שנה, ונתן תרומתו. ישב המשולח לכתוב קבלה על הסכום והגאון שב לתלמודו בקול ערב ובנעימה. היה קול הלימוד ערב, המחזה מרנין, ורגלי המשולח כבדות. ישב והאזין ללימוד, כיצד הגאון חורז מגמרא לרש"י ומרש"י לתוספות ומסכם בבהירות שיטות הראשונים ודעות הפוסקים, וראיתיהם לכאן ולכאן, כשהוא בונה וסותר. מצדד ומסכם. "לפתע נשא ה'שאלת דוד' עיניו וראה את המשולח. נתן לו שלום ושאלו: 'מי הוא כבודו?'... הבין המשולח שמחלת השכחה תקפה על הגאון, וענה: 'אני הגובה של ישיבת נוברהרדוק. קיבלתי ממר תרומה וכתבתי לו קבלה'. נטלה הגאון ושב לתלמודו. אך כעבור כמה דקות הבחין שוב במשולח, והמחזה חזר על עצמו: 'מי הוא מר, ומה רצונו?' שב המשולח ואמר שכבר קיבל מבוקשו.

"נאנח ה'שאלת דוד' ואמר: 'אח, לא עליכם, השכחה גוברת עלי באופן נורא. אני שוכח ממש מרגע אחד למשנהו. אבל את הש"ס, ברוך השם, אני זוכר כפי שזכרתי בהיותי בן שש עשרה! ולא שכחתי כלום...'. כשהגיע המשולח לראד"ן ופגש במרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, סיפר לו בהתפעלות אשר ראו עיניו.

"לא עבר זמן רב, וה'שאלת דוד' נפטר לבית עולמו. והנה בבית המשולח התקבל מברק מה'חפץ חיים', ובו נתבקש לבוא לראד"ן ביום פלוני. כשהגיע, הודיעו ה'חפץ חיים' שעומד להערך מספד מר לרבה של קארלין, והיהו מתבקש לעלות לבימה ולספר את המעשה ברבים. אמר המשולח: 'רבי. אדם פשוט אני, ואיך אעמוד במקום גדולים להספיד בראד"ן את זקן הדור!' הרגיעו ה'חפץ חיים': 'תנוח דעתכם, אני הוא שמספיד. אתם רק תעלו לפני ותספרו את המעשה'..."

(דברי שיח בא תשע"ה)

סיפר הגאון ר' נתן איינפלד שליט"א: בשנת תשס"א היתה לי סייעתא דשמיא מרובה להשיג כמה תורמים גדולים שהרימו תרומתם בסכום של כמה מאות אלפי דולר למבצר התורה כולל 'חזון איש'. חשבתי שהכרת הטוב מחייבת לערוך עבורם מסיבת הוקרה מטעם הכולל. ברם, מפאת עומס עיסוקיהם היה ברור מראש שלא יאותו לבוא במיוחד לארץ הקודש אלא אם רבנו הגר"ח קנייבסקי שליט"א יאות לשבת בראש ולהאציל עליהם ברכותיו.

עליתי ושטחתי בקשתי, אולם רבנו דחה אותה על הסף באמרו: "אם אתחיל להשתתף במסיבות, לא יהא לזה סוף, ותורתי אימתי נעשית? גדר גדרתי, שאיני משתתף בשום מסיבה!". אמרתי: קטונתי מלהעבירו על גדרו, אך זאת אוכל לומר, שאם כת"ר לא יבוא, תתבטל המסיבה. שכן יודעני בוודאות שהם לא יבואו אם לא ישתתף בה, ובפרט שהמדובר הוא בכולל חזו"א שישודו ע"י מרן החזו"א זצ"ל, וכן היה קרוב ביותר לרבנו בעל הקהילות יעקב זצ"ל. חשב רבנו ואמר: "בלא נדר אשתתף, אתם יכולים לומר להם זאת".

המסיבה נקבעה לבין הזמנים תשס"א אחרי תשעה באב. הכל היה ערוך ומוכן. אך לפתע הורע המצב הבטחוני, והגבירים ביטלו את הגעתם. נכנסתי לבית רבנו ואמרתי: לנגד עינינו מתקיים הכתוב 'רצון יראיו יעשה' (ע' רש"י חולין ז עב, שהקב"ה נותן לבו על רצונם של צדיקים, שלא להעביר דעתם), וסיפרתי שהמסיבה בוטלה, ואני מודה לכם שרציתם להשתתף במסיבה. אמר רבנו: "זכי עלה על דעתכם שאשתתף במסיבה? הן גדר גדרתי שאיני משתתף במסיבות מכל טעם שהוא!"...

נדהמתי. אמרתי: "אבל הבטחתם לי שתבואו, כיון שלכולל חזו"א דין אחרי!". והשיב ואמר שאינו זוכר שאמר כך מעולם! ובעונותו כי רבה, הוסיף רבנו ואמר: "אין זה דבר יוצא דופן. אספר לכם מעשה שהיה:

"משולח מטעם ישיבת נוברהרדוק הגיע לקארלין ונכנס אצל הגאון רבי דוד'ל קרלינער

”ואז רבינו הסתכל עלי ואמר לי: תגיד לי עכשיו לפחות חמשה ניסים שקרו במלחמת ששת הימים”

ההכרה בחסדי הבורא מדרבנת את האדם להוסיף בלימוד התורה

הסתכלתי על רבינו ואמרתי לו שאני לא יודע אפילו אחד. אז הוא התחיל לספר לי נסים ממלחמת ששת הימים וגילה בקיאות גדולה בכל מה שקרה. שאלתי אותו: האם הידיעות האלו לא באות על חשבון לימוד תורה? אז הוא ענה שלהפך, זה מה שמביא את ההכרה בחסדי הבורא וגורם לאדם ללמוד יותר טוב. וצריך להעמיק ולחשוב כל יום על חסדי הבורא ית' עם עמו ישראל.

(בתוך 'אוסף גליונות' וארא תשע"ט)

”הלא יעור הישן ויקץ המתעלם, ויבחין הכסיל וישכיל המשכיל, ברור חיוב קבלת עבודת האלהים עם ברור הראיות ופרסום העדים ואמתת המופתים...” (שער עבודת האלקים, פתיחה)
סיפר הרה"ג רבי מרדכי פיליפס שליט"א תלמידו של הגר"י מאיר זצ"ל: פעם אחת באמצע הלימוד אמר לי רבינו שצריך לדעת את חסדי הבורא עם עם ישראל, וטען שבגלל שהיום הבחורים אינם יודעים את חסדי הבורא, אין גדלים כמו שצריך. ואז רבינו הסתכל עלי ואמר לי: תגיד לי עכשיו לפחות חמשה ניסים שקרו במלחמת ששת הימים.

מתי מותר לגלות לקונה שהמוכר רימה אותו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

ולהחזיר לעצמו את כספו? כאן יהיה מותר לומר לו, בהצטרף מספר תנאים: שלא יגדיל בסיפורו את העוולה יותר מדי; שיתכוון לתועלת, ושבאמת תהיה תועלת - וכגון, אם הקונה איננו 'טיפוס' שילך לתבוע את המוכר, אסור לספר לו, כי ממילא לא יעשה מאומה; וכן, אם הוא משער שהמוכר ישמע לתוכחתו, עליו לנסות להוכיחו קודם.
וישנו תנאי נוסף: אם הוא יודע שהקונה הוא אדם שהולך רכיל, ויספר למוכר שפלוני אמר לו כך וכך אודות הסחורה שקנה וכו' - כותב החפץ חיים: "צריך עיון אם מותר לספר לאיש כזה את האמת", מפני שהוא מכשיל אותו באיסור רכילות [אלא אם כן הוא יודע שאם יזהירו שלא לספר למוכר, הוא ישמע בקולו]. הרי לנו עוד הפסד, כאן בעולם הזה, כתוצאה מעוון רכילות. לקונה ירא שמים השומר על לשונו מותר לספר, וכך הוא יוכל להציל את ממונו, ואילו הרכלן הפסיד, משום שאסור לספר לו.

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים, אנו למדים על מצווה נדירה יחסית. בתורה נאמר 'מדבר שקר תרחק', אולם ישנם מצבים שבהם אמירת דבר שבעינינו אינו אמת - לא רק שאין בה איסור אלא אדרבה, היא מצווה.
כלפי מה הדברים אמורים? אדם קנה חפץ, והמוכר רימה אותו - בדמי המקח או בטיב הסחורה וכדו', אולם זהו מצב שבו על פי דין תורה אין הקונה יכול לחזור בו ולבטל את המקח - אסור לומר לו שהמוכר רימה אותו או שהסחורה גרועה או יקרה וכו', כיון שאין בזה כל תועלת עבורו. ולא זו בלבד, אלא אף מצווה לשבח בעיניו את המקח, ואין בזה איסור משום 'מדבר שקר תרחק', וכמו שאמרו חז"ל בכתובות: "הרי שלקח מקח רע מן השוק וכו', הוי אומר ישבחנו בעיניו".
ומה הדין במקרה שבו על פי דין תורה כן יכול הקונה לבטל את המקח